

Nr 8

av herrar Henmark och Westberg i Ljusdal
om förbud mot mellanöl under en försöksperiod.

Alkohol- och narkotikamissbruk är utan tvivel ett allvarligt problem i dagens svenska samhälle. Inom alkoholområdet har bruket av mellanöl den senaste tiden särskilt stätt i fokus. I motion 1971:119 redovisades bl. a. de olika kommunala nämndernas bedömning av utvecklingen från 1969 till 1970. Utvecklingen gav anledning till allvarlig oro. Med anledning av motioner till 1971 års riksdag uppmanades alkoholpolitiska utredningen (APU) att inkomma med delförslag rörande mellanölsfragan. Sådant har avlämnats den 3 augusti 1971 (SOU 1971:66).

I sitt betänkande framhåller APU på s. 83: "Det förefaller vidare som om missbruk av mellanöl bland ungdom ofta är förenat med missbruk av andra alkoholdrycker och/eller narkotika. Det har sålunda konstaterats ett starkt samband mellan nyttjande av alkohol och hasch i ungdomskretsar."

Sambandet mellanöl narkotika har tidigare patalats. Man har antytt att mellanöl skulle vara en inkörsport till såväl starkare alkoholdrycker som narkotika. I utredningen synes detta samband ha officiellt bekräffats. Det allvarliga i detta sammanhang är att man med det lagligt tillhandahållna mellanölet banar väg för narkotika, som dels är en smuggelvara, mot vilken polismakten för en intensiv och kostnadskrävande kamp, dels också är förstörande för vår ungdom och skapar ett av våra svåraste kriminalvårdsproblem.

Av SOU 1971:66 framgår ytterligare (s. 82):

"Vad man nu kan konstatera — om man först går till maltdryckskonsumtionen — är att försäljningen av öl typ A alltsedan beslutet om mellanölets införande visat en kraftig nedgång samt att starkölskonsumtionen ökat väsentligt jämfört med år 1965 (se s. 31). Inom detta område har alltså skett en förskjutning från det svagare, 2,8-procentiga ölet, till de starkare sorterna. När det gäller den nyss omtalade nedgången måste denna uppenbarligen sättas i samband med mellanölsbeslutet. I denna mening har införandet av mellanölet otvivelaktigt varit den direkta orsaken till en breddning av alkoholvanorna, inte minst bland ungdomen. Finns det då några tecken som tyder på att en förskjutning i konsumtionen ägt rum från sprit till maltdrycker? De undersökningar som utförts härom ger ej något entydigt besked. Den stagnation i spritkonsumtionen som kunnat iakttagas under senare år kan helt förklaras med de skattehöjningar som genomförts. Det kan sålunda inte

beläggas att ölet i nämnvärd utsträckning blivit en ersättningsdryck för spriten. I kritiken av mellanölsbeslutet framförs tvärtom ofta tanken att mellanölet skulle utgöra en 'inkörsport' till starkare drycker. Beslutet om mellanölets införande skulle enligt denna teori ha verkat i motsatt riktning än den avsedda - i stället för att bidra till en mildring av dryckessederna skulle ölet utgöra en introduktionsdryck till alkoholområdet."

Ytterligare ett utdrag ur APU:s utredning må anföras (s. 81):

"Trots att det alltså är svårt att fastställa missbrukets omfattning anser APU, att utvecklingen när det gäller ungdomens förhållande till mellanölet är oroande. Rapporter förekommer om ölberusning så långt ner i åldrarna som 10-11 år, om skolelever som på grund av mellanölsförtäring har svårt att följa undervisningen på lektionerna, om rektorer som ansett sig tvungna att inställa skoldanser därför att de på grund av en del elevers mellanölsdrickande inte kan ansvara för ordningen på dessa, om ungdomar som på kvällstid i snabbköpsbutiker inhandlar backar eller hela kassar med mellanöl, om berusade ungdomar på pubar och diskotek samt om en i samband med mellanölsförtäring tilltagande nedbusning, nedskräpning och vandalisering på allmänna platser och vid offentliga tillställningar, särskilt iakttagbar i de större städerna. Dessa rapporter ger var för sig och sammantagna en dyster bild av läget. Det är på grundval av erfarenheter av detta slag som många ansvariga myndigheter uttalat att nykterhetsläget efter mellanölets införande försämrats samt kontrollstyrelsen i samråd med representanter för bryggeriindustrin och den enskilda handeln ansett sig böra verka för en sanering av ölförsäljningen."

Även om APU i sina bedömningar framhåller att inkomna rapporter ej helt speglar de verkliga förhållandena, synes problemet mellanölet-ungdomen vara allvarligt. Kungl. Maj:t har ännu ej lagt någon proposition med anledning av SOU 1971:66. De förslag utredningen framlägger har i vad gäller såväl huvudförslaget som reservationerna rönt starka invändningar. Från många håll har också framhållits önskvärdheten av att ölfrågan så snabbt som möjligt inordnas i det mera omfattande alkoholpolitiska sammanhang som APU:s slutbetänkande bör leda fram till. Riksdagens beslut våren 1971 innebar att man på grund av lägets allvar nödgades vidtaga särskilda åtgärder med mellanölet. En lämplig åtgärd är enligt vårt förmenande att på försök förbjuda tillverkning och tillhandahållande av mellanöl från förslagsvis den 1 juli 1972 och fram till den tidpunkt då Kungl. Maj:ts proposition med anledning av APU:s slutbetänkande kan föreläggas riksdagen. Under en sådan försöksperiod bör många värdefulla erfarenheter kunna utvinnas, förutsatt att icke försökstiden blir alltför kort. Bland annat bör man kunna utläsa om och på vilket sätt ungdomens alkoholvanor påverkas, liksom också om och i vilken utsträckning övergång sker till drycker med högre respektive lägre alkoholhalt. De svårigheter som tillfälligt uppstår i produktions- och distributionsleden genom att en dryck utgår ur sortimentet bör utan svårigheter kunna bemästras.

Med hänvisning till det anförda föreslår vi
att riksdagen beslutar att tillverkning och tillhandahållande av
mellanöl tills vidare försöksvis upphör fr. o. m. 1 juli 1972.

Stockholm den 11 januari 1972

MARTIN HENMARK (fp)

OLLE WESTBERG (fp)
i Ljusdal